

Plan van aanpak keurmerk erfgoedsoftware

Auteur	Robert Gillesse
Versie	0.3
Datum	27-02-2014

Inhoudsopgave

Plan van aanpak keurmerk erfgoedsoftware	1
Inhoudsopgave.....	2
Inleiding	3
Doelstelling project.....	3
Opzet van het Keurmerk.....	4
Projectresultaten	5
Projectkader	6
Raad van advies	6
De klankbordgroep.....	6
Incidenteel te benaderen betrokkenen.....	6
Ondersteuning.....	7
Werkpakketten.....	7
Werkpakket 1: opstartfase.....	7
Werkpakket 2: marktverkenning.....	7
Werkpakket 3: onderzoek naar werking van keurmerken	8
Werkpakket 4: Ontwikkelen businessmodel.....	8
Werkpakket 5: Specificatie.....	9
Werkpakket 6: Toetsing.....	9
Werkpakket 7: Implementatie en publicatie	9
Werkpakket 8: Evaluatie.....	10
Planning	11
Begroting	12

Inleiding

Uitgaande van de projectaanvraag voor het *Keurmerk Erfgoed Digitaal* (DEN-aanvraag kwaliteitszorg erfgoedsoftware, 25-10-2013) is dit plan van aanpak (PVA) opgesteld. De projectaanvraag heeft daarmee de status van een projectplan.

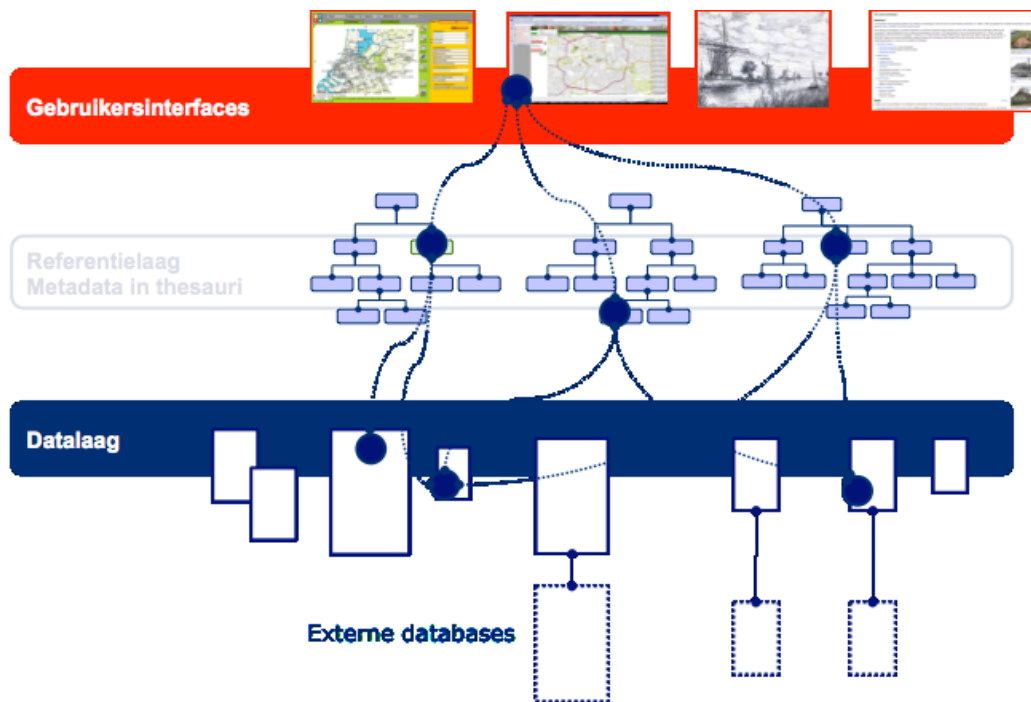
In dit PVA worden de in de projectaanvraag gestelde doelen zoveel mogelijk naar concrete en meetbare resultaten vertaald. Ook zijn de in de aanvraag geformuleerde projectfasen vertaald naar werkpakketten en is daartoe een nadere planning gemaakt. Tenslotte is er een urenverdeling gemaakt tussen projectleider en onderzoeker.

Doelstelling project

Doelstelling is om een keurmerk tot stand te brengen dat betrekking heeft op software die erfgoedinstellingen gebruiken bij de *ontsluiting*, *publicatie* en *distributie* van hun metadata, digitale collecties en andere digitale producten.

Een dergelijk Keurmerk is nodig om meer samenhang en efficiency te realiseren tussen de diverse soorten software voor digitaal erfgoed die in omloop zijn. Interoperabiliteit (uitwisselbaarheid en hergebruik van data), modulaire opzet (drielaagsmodel) en duurzaamheid staan hierbij voorop.

Uitgangspunt hierbij is het drielaagsmodel dat is geformuleerd in het kader van het landelijke infrastructuur voor digitaal erfgoed.

Het keurmerk zal zich in eerste instantie richten op software die functies biedt over meerdere lagen van het model. Het keurmerk zal dus goed bekijken in hoeverre software in staat is relaties te leggen binnen de geschetste 3-lagen-infrastructuur, in het bijzonder ten behoeve van grotere interoperabiliteit en betere digitale duurzaamheid. In de praktijk zal in deze fase van het project met name collectieregistratiesoftware en DAM (digital assetmanagement) software voor toetsing in aanmerking komen.

Het Keurmerk heeft *geen* betrekking op specialistische software voor een specifieke functie binnen een van de infrastructuurlagen. Hierbij moet worden gedacht aan software voor bijvoorbeeld data opslag (onderste laag) of apps (bovenste laag).

Ook zal het Keurmerk domeinspecifieke (in zin: museum, bibliotheek, archief) eisen slechts gedeeltelijk kunnen ondersteunen. Het Keurmerk richt zich specifiek op de overkoepelende, generieke eigenschappen van de software (zie onderstaande *opzet van het keurmerk*). Uit de marktverkenning (werkpakket 2, zie onderstaand) zal moeten blijken of een dergelijke generieke aanpak voldoende interessant is voor de instellingen en leveranciers. Wellicht dat een verdere, toekomstige uitwerking van Keurmerk er uit zou kunnen bestaan dat er wel domeinspecifieke "modules" worden ontwikkelt.

Om enige nuance in de toetsing aan te brengen, geeft het Keurmerk enkele niveaus van kwaliteit aan ('sterrenstelsel') met een duidelijke ondergrens.

Voor de ontwikkeling en implementatie van het Keurmerk wordt voortgebouwd op DE BASIS van DEN (en dan met name DE BASIS voor vindbaarheid), de erfgoedsuite van de RCE en activiteiten van andere organisaties.

Opzet van het Keurmerk

De uitgangpunten bij het tot stand brengen van het Keurmerk zijn:

- Het moet simpel in opzet zijn en eenvoudig toe te passen
- Het toetst alleen op hoofdlijnen, niet op specifieke functionaliteiten
- Het moet eenduidig in betekenis zijn
- Het moet herkenbaar zijn

Het keurmerk wordt gebaseerd op de kwaliteitseisen zoals die in het kader van DE BASIS (sinds 2007) en de Erfgoedsuite (sinds 2010) zijn ontwikkeld door respectievelijk DEN en de RCE en zoals die nu worden uitgedragen op de website van DEN en zijn afgesloten in de convenanten in het kader van Erfgoedsuite-certificering. Ook het Keurmerk informatiearchitectuur¹, dat momenteel door het Sectorinstituut voor Openbare Bibliotheken en Bibliotheek.nl wordt ontwikkeld, wordt erbij betrokken.

Er zijn drie hoofdlijnen waarop het keurmerk zich richt:

¹ http://www.sioob.nl/media/documents/Sioob-Sterk-stelsel-groter-bereik-beleidsplan-2010_2012.PDF. Aldaar pagina 42.

1. de kwaliteit van de implementatie van (informatie)standaarden:

- Standaarden voor vindbaarheid, publicatie en interoperabiliteit van data
- Ondersteuning voor standaardformaten (tekst, beeld, audio, video, 3D, geo-informatie e.d.)

2. de kwaliteit van de geboden kernfunctionaliteit:

- Datamodellering
- Semantische functies (thesauri)
- Eenmalige opslag, meervoudig gebruik ('Create once, publish everywhere')
- Toegankelijkheid voor externe diensten (bijv. indexering, harvesting)
- Exportmogelijkheden (bijv. linked open data)
- (Persistente) identificatie
- Rechtenbeheer (bijv. ondersteuning CC-licenties)

3. de kwaliteit van de levering en het gebruik van de software:

- Gebruiksvriendelijkheid
- Technische ondersteuning
- Modulaire opzet
- Open source
- Software as a service
- Duidelijke scheiding van verantwoordelijkheden tussen leverancier en beherende instelling
- Deugdelijk verdienmodel (geen dure vendor lock-in)

Projectresultaten

Concrete resultaten van het project zullen bestaan uit:

- Een Keurmerk dat erfgoedsoftware (met bovenstaande beperking) beoordeelt op een aantal vastgestelde criteria
- De criteria zijn grotendeels gebaseerd op bestaande instrumenten zoals DE BASIS en de erfgoedsuite
- De criteria zullen zich toespitsen op de in het bovenstaande geschetste drie deelgebieden (kwaliteit implementatie standaarden, kwaliteit kernfunctionaliteit en kwaliteit levering en gebruik)
- De beoordeling werkt middels een sterrensysteem waarbij er een duidelijke ondergrens wordt aangegeven
- Het Keurmerk beschrijft ook de procedure van de beoordeling
- Het Keurmerk is bekend bij, en geaccepteerd door, erfgoedinstanties en softwareleveranciers
- Er is een beroepsprocedure beschikbaar
- Er is een plan beschikbaar hoe de verdere ontwikkeling en uitbating (in vorm business model/case) van het Keurmerk zal plaatsvinden
- Er is een projectevaluatie beschikbaar

Projectkader

Het project zal worden begeleid door een raad van advies, een klankbordgroep en incidenteel te benaderen experts, softwaregebruikersgroepen, softwareleveranciers en andere belanghebbenden.

Raad van advies

De Raad van Advies bestaat uit vijf leden: DEN (Marco de Niet), RCE, twee erfgoedinstellingen en een externe deskundige op het gebied van keurmerken en/of software auditing. De Raad van advies begeleidt de projectuitvoering en wordt door de projectleider ingeschakeld om de projectdoelen scherp te houden en te adviseren wanneer projectdoelen in gevaar komen. De Raad van Advies komt zesmaal bij elkaar gedurende de projectperiode.

Voor de duidelijkheid: de *eindverantwoordelijkheid* ligt bij DEN in de persoon van Marco de Niet. De Raad van Advies heeft dus geen stuurgroeprol in de zin van de projectmanagementsmethode Prince2.

De klankbordgroep

De klankbordgroep is een grotere groep (ongeveer tien leden) van betrokkenen die op gezette tijden kan worden ingeschakeld om feedback te geven op o.a. het kwaliteitskader, de toetsingsprocedures en de communicatieactiviteiten. Deze klankbordgroep wordt zoveel mogelijk samengesteld uit personen die ook al een dergelijke rol vervullen bij andere projecten, zoals de Adviesraad van de DEN-kennisbank en experts die hebben meegewerkt aan de vaststelling van DE BASIS. Ook de Erfgoedsoftwaremakelaar (Wilbert Helmus) zal uitgenodigd worden deel te nemen aan de klankbordgroep. De klankbordgroep komt driemaal bijeen gedurende het project.

Incidenteel te benaderen betrokkenen

Buiten de projectorganisatie om zijn er diverse partijen die incidenteel bij het project betrokken kunnen worden of die een belanghebbende zijn voor de resultaten van het project. Hiertoe behoren onder andere:

- De 'hubs' (KB, B&G, NA, DANS, RCE) in de nationale digitale infrastructuur
- Gebruikersgroepen van softwaresystemen (Adlib, Memorix, Atlantis, Mais-Flexis, etc)
- Softwareleveranciers
- Keurmerkexperts
- Fondsen / subsidieverstrekkers
- Erfgoedinspectie
- LCM
- Museumregister
- BRAIN
- Bibliotheek.nl
- PACKED (Vlaanderen)

Ondersteuning

Er is budget beschikbaar voor extra ondersteuning op technisch, juridisch en communicatief gebied.

Werkpakketten

Werkpakket 1: opstartfase

Tijdens de opstartfase van het project wordt het volgende gerealiseerd:

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
PVA (inclusief planning en begroting)	Januari	40	
Inrichten van de stuurgroep en plannen eerste bijeenkomst	Januari	8	4
Inrichten van de klankbordgroep en plannen eerste bijeenkomst	Januari	16	16
Afspraken maken werkverdeling projectleider en onderzoeker/projectmedewerker(s)	Januari	8	
Communicatieplan	Januari/Februari		24
Totaal		72	44

Werkpakket 2: marktverkenning

Werkpakket 2 staat in het teken van een marktverkenning. De vraag wat is de nood aan een keurmerk voor erfgoedsoftware bij erfgoedinstanties (vraag) en leveranciers (aanbod) staat bij de marktverkenning centraal. Doel daarbij mede is draagvlak voor het Keurmerk te creëren bij beide partijen. De kennisbank van DEN biedt daarbij een overzicht van erfgoedinstanties met digitale diensten en leveranciers van software voor digitaal erfgoed (www.den.nl/instellingen) dat als startpunt kan dienen voor de marktverkenning.

Er wordt naar gestreefd in deze fase de volgende partijen of personen te hebben gesproken:

- De klankbordgroep
- De belangrijkste leveranciers van collectieregistratiesoftware (Adlib, Picturae, Atlantis, De Ree). Of dit bilateraal kan, of in groepsverband kan gebeuren staat op moment van schrijven nog open.
- Gebruikersverenigingen (of afgevaardigden) van collectieregistratiesoftware (o.a. Adlib, Memorix, Atlantis, Mais-Flexis).
- Andere softwareleveranciers (Delving ea)

- De 'hubs' (KB, B&G, NA, DANS, RCE) in de nationale digitale infrastructuur
- Tenminste acht erfgoedinstellingen van verschillende grootte en impact
- Tenminste drie keurmerkexperts (binnen en buiten de erfgoedsector)
- Tenminste drie fondsen of subsidieverstrekkingen
- Erfgoedinspectie
- LCM (Landelijk Contact van Museumconsulenten)
- BRAIN (Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland)
- Museumregister
- Bibliotheek.nl - > of deel klankbordgroep?
- PACKED (Vlaanderen) - > of deel klankbordgroep?

Deze gesprekken zullen worden uitgewerkt in een verslag dat een gedegen indruk geeft van de behoeftes aan, en het draakvlak voor, het Keurmerk.

Dit levert de volgende concrete resultaten op:

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Gesprekken – bilateraal / bredere bijeenkomsten	Januari-April	40	120
Uitwerken gesprekken in een verslag	April	8	40
Totaal		48	160

Werkpakket 3: onderzoek naar werking van keurmerken

In dit werkpakket wordt er onderzocht hoe keurmerken in de praktijk opereren en werken en wat er aan vergelijkbare keurmerken beschikbaar is – met name ook buiten de erfgoedsector. Specifiek zal onder worden gekeken naar de invulling van de criteria, de procedures rondom het keuren, juridische kwesties, het geven van een eindoordeel, en de mogelijkheden van het gebruik van een “sterren systeem”.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Onderzoek naar werking vergelijkbare keurmerken (inclusief verslaglegging)	Februari-April	8	80

Werkpakket 4: Ontwikkelen businessmodel

In dit werkpakket wordt een businessmodel ontwikkelt dat als doel heeft het Keurmerk een operationele inbedding te geven. Het Keurmerk zal - zolang DEN bestaat – worden onderhouden. De operationele werking van het Keurmerk - het daadwerkelijke keuring van software en de verslaglegging daarvan - zal echter zelfvoorzienend moeten zijn. Het businessmodel zal een idee moeten geven hoe dit kan worden ingericht.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Ontwikkelen businessmodel	Februari-April	16	120

Werkpakket 5: Specificatie

Op grond van de markverkenning (WP 2) en het onderzoek (WP3) zal in dit werkpakket een set criteria en een toetsingskader voor het keurmerk worden opgesteld zoals boven beschreven (meersterrenstelsel) met drie soorten toetsing (kwaliteit implementatie standaarden, kwaliteit kernfunctionaliteit en kwaliteit levering en gebruik). Dit wordt in nauw overleg gedaan met leveranciers, gebruikers(groepen) van de software en externe deskundigen op het gebied van keurmerken voor ICT-dienstverlening. Het inhuren van externe technische kennis behoort in dit werkpakket tot de mogelijkheden.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Opstellen criteria en toetsingskader i.s.m. gebruikers, leveranciers en experts	Mei-Juni	24	120

Werkpakket 6: Toetsing

In dit werkpakket wordt het toetsingskader in de praktijk getoetst, op basis van vrijwillige deelname van een drietal softwareleveranciers. Op basis van deze toetsing wordt het toetsingskader definitief vastgesteld en wordt een transparante toetsingsprocedure uitgewerkt en gedocumenteerd, waarbij het uitgangspunt is dat de toetsing tegen geringe kosten uitgevoerd moet worden.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Toetsingskader in de praktijk toetsen i.s.m. een drietal softwareleveranciers	Juli-September	16	40
Resultaten uitwerken in toetsingsprocedure	Juli-September	16	80
Totaal		32	120

Werkpakket 7: Implementatie en publicatie

In dit werkpakket wordt het keurmerk operationeel in gebruik genomen op basis van het in WP4 opgestelde businessmodel. Zo veel mogelijk softwarepakketten (minimaal vijf) zullen in deze fase getoetst worden. De resultaten hiervan worden gepubliceerd in de Kennisbank van DEN, waar ook de documentatie over het keurmerk beschikbaar komt.

Er wordt tevens een aansprekend beeldmerk gemaakt voor het keurmerk en een communicatiecampagne wordt opgezet om eventuele weerstand bij bedrijven te reduceren en om instellingen te informeren over het belang en de mogelijkheden van

het keurmerk. Voor het ontwerpen van het beeldmerk kan een externe partij worden ingeschakeld.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
In gebruik nemen Keurmerk en daadwerkelijk uitvoeren toetsing	Oktober- November	24	160
Resultaten toetsing vastleggen in de DEN kennisbank	Oktober- November	4	24
Ontwikkelen beeldmerk	Oktober- November	8	24
Communicatiecampagne	Oktober- November	16	120
Totaal		52	328

Werkpakket 8: Evaluatie

In dit werkpakket en de laatste fase van het project wordt een evaluatie uitgevoerd onder de bedrijven en instellingen die het keurmerk al gebruikt hebben om zowel de kwaliteit van de toetsingsprocedures als de impact van het keurmerk te kunnen bepalen. Het project eindigt met de oplevering van de eindrapportage, inclusief alle documentatie over het keurmerk en de bevindingen opgedaan gedurende het project.

Deel van de eindevaluatie zal bestaan uit een open slotbijeenkomst waarin de resultaten van het project zullen worden gedeeld.

Wat	Wanneer	Uren projectleider	Uren onderzoeker
Onderzoek naar impact Keurmerk	November- December	8	72
Schrijven eindrapportage	November- December	16	64
Organiseren slotbijeenkomst	December	8	24
Totaal		32	160

Planning

Geplande doorlooptijd project: januari 2014- december 2014

Werkpakket	Jan	Feb	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Aug	Sept	Okt	Nov	Dec
WP 1: Opstartfase												
WP 2: Marktverkenning												
WP 3: Onderzoek												
WP 4: Ontwikkelen Businessmodel												
WP 5: Specificatie												
WP 6: Toetsing												
WP 7: Implementatie												
WP 8: Evaluatie												

Geplande uren voor projectleider (0,3 fte) en onderzoeker (0.7 fte)²:

Werkpakket	Projectleider	Onderzoeker	Totaal uren per WP
WP 1: Opstartfase	80	44	124
WP 2: Marktverkenning	108	140	248
WP 3: Onderzoek	8	80	88
WP 4: Ontwikkelen Businessmodel	16	120	136
WP 5: Specificatie	48	96	144
WP 6: Toetsing	48	100	148
WP 7: Implementatie	76	272	348
WP 8: Evaluatie	48	160	208
Totaal WP uren	432	1012	1444
Onvoorzien	43	101	144
Totaal	475	1113	1588

² Op basis pm rate waarbij 1 fte staat voor 1572 uur. 0,2 fte is dan 472 uur en 0,8 fte is 1100 uur.

Begroting

Posten	Begroot
<i>Personele kosten</i>	
Projectmanager DEN (schaal 11, 0,2 fte)	€ 16.000,00
Projectmedewerker Keurmerk (schaal 9, 0,8 fte)	€ 50.000,00
<i>Totaal personele kosten</i>	<i>€ 66.000,00</i>
<i>Materiële kosten</i>	
Reis- en vergaderkosten (incl. catering)	€ 2.000,00
Juridisch advies	€ 2.500,00
Ontwikkelen logo en brochure	€ 2.000,00
Overige communicatie	€ 1.000,00
Technisch advies werking keurmerk	€ 1.500,00
Onvoorzien	€ 1.000,00
<i>Totaal materiële kosten</i>	<i>€ 10.000,00</i>
Totale kosten project	€ 76.000,00
Eigen bijdrage DEN	€ 16.000,00
Gevraagd bijdrage OCW	€ 60.000,00